

Informasjon om rovvilt og beitesesongen 2018

Miljøvernavdelingen
Rapport 2/2018

Forord

Denne brosjyren inneholder aktuell informasjon om rovvilt og forvaltning i fylket, primært rettet mot saueneæringa. Brosjyren er en oppdatering av tidligere års brosjyre som dels er sendt ut per post og dels publisert på internett/e-post. I år blir brosjyren publisert på våre nettsider. Brosjyren kan også sendes ut i trykt format på forespørsel.

Foto:

Bjørn: Tore Veisetaune

Jerv: Lars Ove Fjelldahl

Gaupe: Håkon Berg Sundet

Øvrige foto: Fylkesmannen i Nordland

Innhold

Forord	2
I beitesesongen	4
Etter beitesesongen	7
Fra Statens Naturoppsyn (SNO):	8
Fra Mattilsynet:.....	9
Rovvilt i Nordland	7
Forebyggende og konfliktdempende tiltak i 2018.....	11
Forvaltningsplan for rovvilt	12

I beitesesongen

Dersom akutt skadesituasjon oppstår, og man ønsker å fremme søknad om midler til strakstiltak eller søknad om skadefelling, kan man benytte Fylkesmannens rovvilttelefon 478 29 091.

Fylkesmannen kan bidra med råd i forbindelse med vurdering av tapsforebyggende tiltak, samt eventuelle tilskudd til akutte tiltak som ønskes iverksatt. Fylkesmannen har i deler av året myndighet til å gi tillatelse til skadefelling av bjørn, jerv, gaupe, ulv og kongeørn.

Tilsyn og kadaverdokumentasjon

Dyrevelferdsloven fastslår at bruker har tilsynsplikt. Dyr som holdes på utmarksbeite skal sees etter minst én gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er.

Fylkesmannen erfarer at det i flere områder er betydelige tap i løpet av beitesesongen, hvor omfanget av tapene ikke oppdages før sanking er avsluttet. Godt tilsyn øker mulighetene til å oppdage rovviltangrep. Dette fører til at skadde dyr kan tas hånd om, og forebyggende tiltak settes i verk. Forebyggende tiltak kan for eksempel innebære forsøk på skadefelling eller akutt tidlig nedsanking fra utmarksbeite.

Vi anbefaler saueiere å føre logg fra alle tilsynsturer gjennom sommeren. For å lette tilsynet og for tidligere å oppdage eventuelle tap, vil vi anbefale at brukerne i et beiteområde benytter samme fargekodemerking for søyer.

Vi minner også om at dyreeier er pliktig å melde fra om tap eller skade som mistenkes å være forårsaket av fredet rovvilt. Melding skal gis direkte til lokal rovviltkontakt (se annet sted i denne brosjyre).

Vakttelefon

- Telefonnummer 478 29 091
- Åpningstider i beitesesongen: hver dag kl 08:00-22:00

Tilsynsprosjekter

Flere beitelag i rovdyrutsatte områder har mottatt tilskudd til organisering av tilsynsprosjekter, gjerne i kombinasjon med vokterhunder eller kadaversøkende hunder. Ta kontakt med leder i ditt beitelag dersom du lurer på om dere har fått slike midler, eller om det kan være aktuelt å søke om tilskudd senere år.

Sanking

Erfaringsmessig oppstår særlig tap til jerv sent i beitesesongen. Rask og effektiv sanking kan derfor bidra til reduserte tap. Fylkesmannen oppfordrer til samarbeid med andre brukere i området for at sankingen skal bli mest mulig effektiv.

I områder hvor man ut fra erfaring vet at jerven kan forårsake store tap, kan planlagt tidlig sanking være et godt forebyggende tiltak. Det kan søkes om tilskudd fra Fylkesmannen til dette gjennom ordinær søknadsrunde for FKT-midler, med søknadsfrist 15. januar. Videre kan man søke om akuttmidler for tidlig sanking dersom det oppstår en akutt tapsituasjon på slutten av beitesesongen. Normalt kan det gis tilskudd til tidlig sanking i perioden 15. august – 15. september. Som hovedregel stilles det krav om at alle besetninger innenfor aktuelt tapsområde skal sanke tidlig slik at faren for skadeforskyving reduseres. Sats for avtalt tidlig nedsanking er kr 7,- per dyr per dag.

Skadefellingsøknader

Skadefelling på barmark er svært vanskelig, og erfaringsmessig lykkes man sjelden. I forbindelse med akutte tap er det derfor viktig å vurdere om andre tiltak vil gi bedre tapsreducerende effekt. Fylkesmannen anbefaler at skadefelling forsøkes kun ved større tapssituasjoner hvor man kan ta utgangspunkt i helt ferske kadaver.

Det kan søkes om skadefellingstillatelse fra eier, beitelag, siidaandel, reinbeitedistrikt eller kommune. I områder hvor det er etablert kommunale skadefellingslag, anbefales det at man tar kontakt med kommune for eventuell søknad via kommunen.

For å sikre en rask behandling av skadefellingsøknad, anbefales det at man kontakter Fylkesmannen per telefon før søknaden sendes inn.

En søknad bør inneholde:

- Hvem som søker (enkeltperson/ beitelag etc.) og for hvilket område (beitelag/ reinbeitedistrikt/ kommune).
- Informasjon om kadaverfunn: skadested, antall kadaver totalt, antall undersøkt av SNO, savnede lam.
- Hvilket tidsrom skaden har skjedd.
- Antall saueiere/ reineiere som er berørt og antall sau/ rein som går på beite i det aktuelle beiteområdet.
- Om det er gjennomført/ mulig å gjennomføre forebyggende tiltak i beiteområdet.

For å få vellykket skadefelling er tidsaspektet sentralt. Det er derfor viktig at det er tilstrekkelig tilsyn i området slik at skade oppdages tidlig, og at søknad sendes inn for rask behandling. Videre er det viktig at fellingslaget er godt organisert og har gjort nødvendige forberedelser.

Etter beitesesongen

Søknader om erstatning for sau drept av fredet rovvilt

I tilfeller hvor gaupe, jerv, bjørn, ulv eller kongeørn er årsak til tap av husdyr eller tamrein har dyreeieren en lovfestet rett til full erstatning.

Noen viktige punkter ved innsending av søknad:

- Søknad skal leveres elektronisk; <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>. Ta kontakt med Fylkesmannen om du trenger hjelp til utfylling av skjemaet.
- **Søknadsfrist for sauenæringa er 1. november. For sent innkomne søknader avslås.**
- **Husk å send inn dokumentasjon av dyreholdet:**
 - o Individlister for dyr sluppet på beite.
 - o Individlister for tapte og skadde dyr.Slik dokumentasjon for eksempel være utskrift av lister fra Sauekontrollen. Hvis dette ettersendes må listene merkes godt med brukerens navn. Fylkesmannen har maler på individlister som kan brukes for de som ikke er med i Sauekontrollen. Ta kontakt for å få tilsendt dette.
- Dyr som blir gjenfunnet i live etter at søknaden er sendt inn skal straks meldes til Fylkesmannen.
- Mottar en dyreeier erstatning for tap til fredet rovvilt, skal besetningen påfølgende år kodemerkes for lammetall.
- Normaltapsberegninger skal gjøres ut fra antall dyr i besetningen totalt ved beiteslipp. Derfor er det viktig både å oppgi antall dyr som slippes på utmarksbeite og antall dyr totalt i besetningen ved beiteslipp. Det er egne felt for dette i søknadsskjemaet.

Fra Statens Naturoppsyn (SNO):

De 17 rovviltkontaktene i Nordland utfører skadedokumentasjon ved mistanke om rovdyrskade på bufe/ tamrein, og følger opp observasjoner av de store rovdyra.

Rovviltkontaktene i fylket utgjør førstelinja ved kadaverfunn og kvalitetssikring av rovviltobservasjoner, og jobber i all hovedsak etter fastsatte instruksjer og retningslinjer. Vi er, og skal være, en nøytral part i rovviltarbeidet som framskaffer data til forvaltningen.

I mange tilfeller er man også avhengig av at publikum gir tips om rovviltobservasjoner. Vi ønsker særlig å få inn meldinger om familiegrupper/ flere dyr i lag, samt enkeltdyr av ulv, bjørn og mårhund. Det er Rovdata som registrerer og kvalitetssikrer funnet. Rovdata har det nasjonale ansvaret med å beregne hvor mange rovdyr det fins i Norge.

Dersom noen har mistanke om at det er gjort skade på husdyr eller tamrein av bjørn, jerv, ulv, gaupe eller kongeørn, er det viktig at dette meldes til SNO straks

skaden oppdages. Rovviltkontakten rapporterer til regionalt rovviltansvarlig med skjema og foto. Regionalt rovviltansvarlig gir dyreeier skriftlig tilbakemelding om endelig konklusjon på dødsårsaken.

Vi ønsker også å få inn meldinger om helt oppspiste kadaverplasser, siden alle kadaverfunn gjennom sesongen er viktig når Fylkesmannen til slutt skal behandle søknadene om rovvilterstatning.

I den åpne innsynsløsningen i Rovbase på www.rovbase.no kan enhver holde seg oppdatert på hvor mange rovvilt drepte rein eller sau det er på kommunenivå, så snart kadaversaken er kvalitetssikret av regionalt rovviltansvarlig.

Ved funn av kadaver:

- La kadaveret ligge mest mulig urørt, dekk det til for å verne mot åtselere (ikke plast).
- Noter kartreferanse/ merk av på kart.
- Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, og vær innstilt på å påvise funnstedet dersom ikke GPS-kartreferanse er oppgitt.
- Meld snarest fra til SNOs rovviltkontakt (se tlf. liste). Det er dyreeiers ansvar at skader blir meldt.

Statens naturoppsyns (SNO) rovviltkontakter i Nordland i 2018:

Vegar Pedersen (regionalt rovviltansvarlig) tlf 41 61 67 71

Geir Heggmo (regionmedarbeider rovvilt) på tlf 48 03 23 50

Fortrinnsvis meldes skader direkte til lokal rovviltkontakt i regionen:

Rovviltkontakt:	Telefon:	Ansvarsområde:
Børge Klevstad	76 08 54 45 909 12 725	Lofoten & Vesterålen
Thordur Knutsen	900 87 171	Evenes, Tjeldsund
Egil Sletteng	76 95 73 91 977 89 470	Ballangen & Narvik
Finn Westermann	75 77 26 17 957 91 328	Tysfjord, Hamarøy og Steigen
Geir Arne Bringsli	959 74 988	Bodø, Fauske, Sørfold og Saltdal
Jorunn Etterlid	908 28 327	Saltdal, Beiarn, Bodø
Arne Skoglund	75 56 99 46 478 54 521	Beiarn og Saltdal
Magne Kristoffersen	75 75 7 148 478 65 685	Gildeskål, Meløy og nordre Rødøy
Bente Solvoll	99046140	Saltdal, Hemnes og Rana
Runar Valla	970 34 238	Hemnes
Steinar Røssvoll	909 51 099	Rana, Nesna og søndre Rødøy
John Helge Vang	95872890	Rana til Nord-Trøndelag grense
Lars Farbu	997 91 771	Vefsn, Leirfjord, Grane og Hemnes
Inge Nepås	970 94 627	Brønnøy, Bindal, Sømna og Vevelstad
Einar Båfjellidal	992 45 612	Grane
Stig André Brennhaug	481 72 466	Hattfjelldal
Håvard Sjøvik	412 58 002	Hattfjelldal

Listen over lokale rovviltkontakter kan endres i løpet av året, oppdatert oversikt finnes på nettsiden www.naturoppsyn.no/rovviltkontakter.

Fra Mattilsynet:

Norge har internasjonale forpliktelser når det gjelder dyrevelferd, og det er Mattilsynet som har ansvar for dyrevelferdsregelverket i Norge.

Dyrevelferdsloven og tilhørende forskrifter stiller krav i forhold til dyrenes velferd, også for sau på beite. Lovens hovedformål er at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Dyrevelferd

Det er dyreholders ansvar å sikre at dyrene får godt tilsyn og stell og beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer, deriblant rovviltangrep. Sau som slippes på beite skal ha god helsetilstand, være i forsvarlig hold og lam skal kunne følge mordyret.

Som en hovedregel skal ikke halte dyr, avmagrede dyr, dyr med jurbetennelse eller kroniske skader (reduisert melkeproduksjon) som følge av jurbetennelse, eller små/tynne/utrivelige/syke lam slippes på utmarksbeite.

Søyer i dårlig hold og med flere lam bør ikke slippes på utmarksbeite, men holdes på et beite med godt tilsyn for å følge opp hold og lammetilvekst.

Den som er ansvarlig for bygninger, gjerder og andre innretninger skal føre tilsyn med disse slik at unødige påkjenninger og belastninger for beitedyra unngås.

Enhver som har grunn til å tro at dyr lider, også beitedyr, har plikt til snarest mulig å varsle Mattilsynet eller politi.

Tilsynsplikt

Dyrevelferdsloven fastslår at bruker har tilsynsplikt. Dyr som holdes på utmarksbeite skal sees etter minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. Godt tilsyn øker mulighetene til å oppdage rovviltangrep. Dette fører til at skadde dyr kan tas hånd om, og forebyggende tiltak kan settes i verk.

Restriksjoner

Dersom rovviltsituasjonen medfører at beitebruken er i strid med dyrevelferdsregelverket, har Mattilsynet hjemmel til å fatte vedtak som berører beitebruken i tidsbestemte perioder. Ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt har dyreeier rett til økonomisk kompensasjon.

Krav om dyreholdsjournal

Husk at regelverket stiller krav til dyreholdsjournal dvs ha oppdaterte skriftlige registreringer, hele året og også gjennom beitesesongen.

Dokumentasjonen skal inneholde bla opplysninger om merking, antall dyr sluppet, når dyr dør, helsetilstand og registreringer av hendelser og forflytninger.

Parasittbehandling og vaksinerings

Når det gjelder parasittbehandling og vaksinerings anbefaler Mattilsynet å følge rådgiving fra veterinærhelsetjenesten for rutiner i den enkelte besetning. Avføringsprøver kan gi verdifull informasjon om smittepresset i området.

Rovvilt i Nordland

Vedtatte bestandsmål er 10 årlige ynglinger av gaupe, 10 årlige ynglinger av jerv og 1 årlig yngling av bjørn i Nordland. Det skal ikke være ynglende ulv i fylket.

Informasjon om rovviltbestandene gis ut av Rovdata.

Bestandssituasjonen per mai 2018

Jerv: I 2017 ble det påvist 9 ynglinger av jerv i Nordland. Valpene på 2 av disse ble avlivet av SNO. Tall for 2018 vil bli publisert av Rovdata i starten av oktober.

Gaupe: Vinteren 2017 ble det registrert 6 familiegrupper av gaupe i Nordland. Tall for 2018 vil bli publisert av Rovdata i mai/juni.

Bjørn: I 2017 ble det gjennom DNA-analyser påvist 3 ulike individer av bjørn som oppholdt seg eller var innom fylket. En av disse ble felt på skadefelling i

Trøndelag. Det er ikke registrert ynglinger av bjørn i Nordland.

Ulv: Det er ikke påvist ulv i Nordland siden 2004, verken ved sporobservasjoner eller kadaverfunn.

Kongeørn: Nytt bestandsestimat for perioden 2010 - 2014 er anslått til å være 117 hekkende par. Det er imidlertid en del usikkerhet knyttet til dette bestandstallet.

Mer informasjon om rovviltbestandene finnes hos Rovdata (www.rovdata.no).

Kvotejakt og lisensfelling i 2018/2019

Kvoter fastsettes i god tid før jaktstart og publiseres i miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no) og på Fylkesmannen i Nordlands nettsider.

- Fellingsperiode for jerv: 10.september til 15. februar.
- Fellingsperiode for bjørn: 21. august til 15. oktober.
- Jakttid for gaupe: 1. februar til 31. mars.

Kvoter og grenser for ulike jaktområder publiseres også i en elektronisk kartløsning: <http://arcg.is/1vKrbf>.

Meld fra om rovdyrobservasjoner

Det er viktig å ha gode oversikter over rovviltbestandene. Fylkesmannen oppfordrer derfor til innmelding av både spor- og synsobservasjoner av rovvilt. Dette kan gjøres gjennom Rovdatas rapportsystem for store rovdyr, www.skandobs.no. Observasjoner av flere dyr sammen bør også meldes inn per telefon til SNO.

For å øke interessen for rovviltregistreringer utbetales det dusører:

- Spor etter familiegruppe av gaupe i registringssesongen 1. oktober-28. februar: kr 3000,-
- Innlevering av bjørneskit som gir DNA-treff: kr 1000,-
- Tips om jervehi som ikke forvaltninga kjenner til: kr 15 000,-.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak i 2018

Region 7 – Nordland har i 2018 en økonomisk ramme på 8 mill. kroner til skadeforebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT).

Av disse midlene er 1 mill kroner forbeholdt tjenestekjøp og forskings-/utredningsoppgaver. Det er i 2018 fremmet ca 75 søknader med en total søknadssum på ca 11 mill kr.

Rovviltnemnda vedtok 8. februar følgende fordeling av FKT-midlene:

Tapsforebyggende tiltak i sauenevinga – kr 2 480 000,-.

Prioriterte tiltak:

- Gjeting/utvida tilsyn i regi av beitelag/kommuner, i kombinasjon med vokterhund eller kadaverhund, og ved akutte tap.
- Elektronisk overvåking (innkjøp av radiobjeller/e-bjeller)
- Planlagt tidlig sanking
- Kadaverhundarbeid (kurs/godkjenningsprøver)

Tapsforebyggende tiltak i reindriften – kr 3 720 000,- (hvorav kr 1 273 400,- allerede utbetalt som restmidler i desember 2017)

Prioriterte tiltak:

- Flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder, herunder samling med helikopter før flytting
- Intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsfôring i tilknytning til kalvinga
- Tilleggsfôring på vinteren som alternativ til flytting til mindre rovdyrutsatte beiteområder
- Tidlig slakting av kalv
- Elektronisk overvåking (innkjøp av radiobjeller/e-bjeller)

Det er i tillegg satt av kr 1 000 000,- til kompetansebygging – felling/jakt, ca. kr 1 000 000,- til akutte tiltak og kr 140 000,- til konfliktdempende tiltak.

Midler avsatt til akutte tiltak kan blant annet benyttes til ekstraordinært tilsyn av sau, intensiv gjeting av rein, flytting av beitedyr, tidlig nedsanking eller skadefellingsforsøk.

Det oppfordres til telefonkontakt med Fylkesmannen for å drøfte mulige akutte tapsforebyggende tiltak dersom det oppstår skade. Slike saker behandles løpende under beitesesongen. Eventuelle akutte tiltak må være avklart med Fylkesmannen i forkant av iverksettelse.

Søknadsfrist for FKT-midler i 2019 er 15. januar.

Forvaltningsplan for rovvilt

Rovviltnemnda i Nordland vedtok revidert forvaltningsplan 20. mars 2017. Planen viser den geografiske differensieringen mellom prioriterte områder for rovvilt og prioriterte områder for sau og rein. Forvaltningsplanen gir føringer for bruken av FKT-midler og føringer for iverksetting av skadefellingsforsøk.

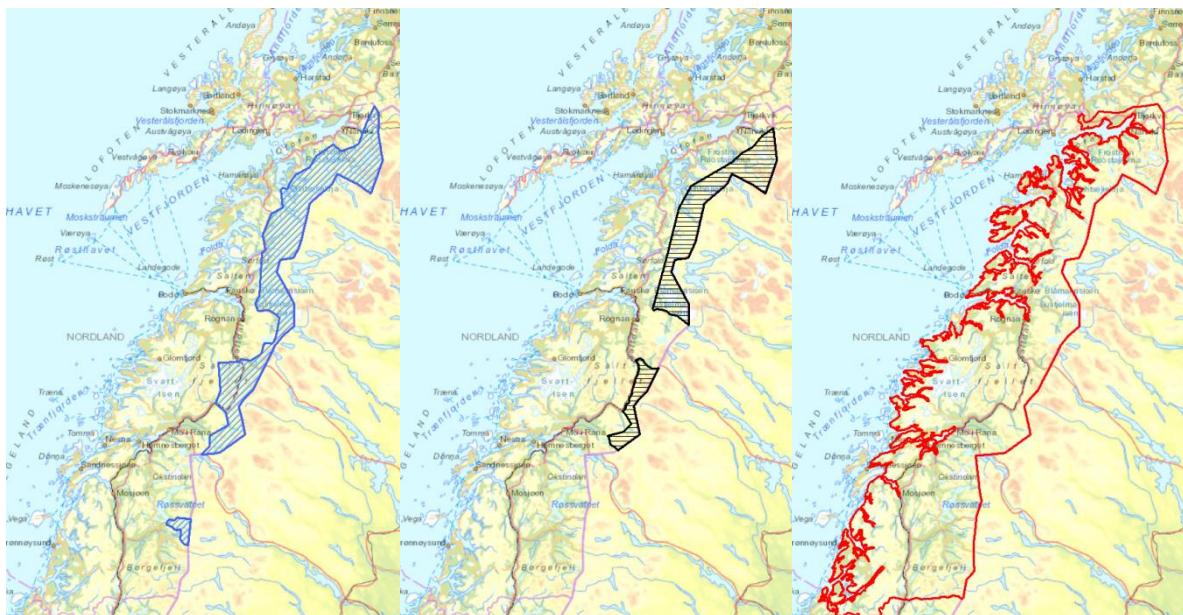
Den reviderte forvaltningsplanen er endret på flere vesentlige punkter, sammenlignet med forrige plan.

- Det er definert nye prioriterte områder for jerv i fylket.
- De prioriterte yngleområdene for bjørn er videreført fra forrige plan.
- Bestandsmålet for gaupe kan nås over hele fastlandet, med vekt på byrdefordeling.

Klima- og miljødepartementet har påpekt klare mangler med den nye forvaltningsplanen, og har derfor bedt nemnda om at de går gjennom planen på nytt og utbedrer flere forhold. Rovviltnemnda arbeider med dette.

Forvaltningsplanen kan lastes ned på rovviltforvaltningens nettsider;

www.fylkesmannen.no/Nordland/Miljo-og-klima/Rovvilt.

Kart over hhv. arealsonering for jerv (blå skravur), arealsonering for bjørn (svart skravur) og byrdefordelingsområde for gaupe (rødt omriss).

De ulike forvaltningsområdene er vist i elektronisk kart; <http://arcg.is/1vKrbf>.

Nyttige telefonnummer og nettdresser:

Fylkesmannens vakttelefon for rovvilt:	478 29 091
Miljøvernavdelinga - Fylkesmannen i Nordland	
Torfinn Sørensen – fylkesmiljøvern sjef	75 53 16 88
Tore Vatne – seksjonsleder	75 53 15 48
Øyvind Skogstad	75 53 15 68 / 474 82 332
Gunn Karstensen	75 53 16 70
Landbruks- og reindriftsavdelinga - Fylkesmannen i Nordland	
John Kosmo – landbruks- og reindriftsdirektør	75 54 78 48
Magne Totland - seksjonsleder	75 54 78 59
Ing-Lill Pavall - seksjonsleder	75 53 16 46
Jostein Øvervatn	75 54 78 41
Mildrid Elvik Svoen	75 53 16 43
Mattilsynet	22 40 00 00
Statens naturoppsyn (SNO) sentralbord	
Vegar Pedersen	41 61 67 71
Geir Heggmo	48 03 23 50
Rovviltnemnda region 7 - Nordland	
Monika Sande (leder)	416 39 125
Bjørnar Skjæran (nestleder)	906 60 573
Nils-Johan Kappfjell	415 11 868
Olof Anders Kuhmunen	905 93 444
Hans Ola Pedersen	908 09 478
May Valle	977 39 636
Viktige nettsider	
Miljødirektoratet	www.rovviltportalen.no
Rovdata	www.rovdata.no
Mattilsynet	www.mattilsynet.no
Rovbase	www.rovbase.no
Fylkesmannen i Nordland	https://www.fylkesmannen.no/Nordland
Rovviltnemnda i Nordland	http://fylkesmannen.no/rovviltnemnda_nordland

ISBN nr 978-82-92558-79-9

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnopost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

www.twitter.com/FMNordland || www.facebook.com/FylkesmannenNO